

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงาน

ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

**Causal Relationship Model of Factors Affecting Administration According
to Good Governance Principles of Secondary School Administrators
Under the Office of the Basic Education Commission**

ธนพล กันหลัง¹,

สุภัทรา เอื้อวงศ์² และ วารุณี ลัคนโชคดี³

^{1,2}มหาวิทยาลัยสยาม ³มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Thanapol Kanhasing¹,

Supatra Urwongse² and Warunee Lapanachokdee³

^{1,2} Siam University ³ Kasetsart University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: kanhasing.thanapol@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 2) ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 3) พัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ 4) ตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 5) ขนาดอิทธิพลของปัจจัยส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครู สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 432 โรงเรียน โดยได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 3 ตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอ้างอิง ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) และ การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (path analysis)

* วันที่รับบทความ : 10 กุมภาพันธ์ 2567; วันที่แก้ไขบทความ 24 กุมภาพันธ์ 2567; วันที่ตอบรับบทความ : 27 กุมภาพันธ์ 2567

Received: February 10 2024; Revised: February 24 2024; Accepted: February 27 2024

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน
- 2) ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน
- 3) รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี มีค่า Chi – Square = 343.204 ค่า df = 329.0 ค่า Sig. = 0.329 ค่า CMIN/df. = 1.043 ค่า GFI = 0.978 ค่า AGFI = 0.956 ค่า NFI = 0.994 ค่า IFI = 1.000 ค่า CFI = 1.000 ค่า RMR = 0.004 และค่า RMSEA = 0.007
- 4) ปัจจัยระบบการบริหาร ปัจจัยบุคลากร และปัจจัยภาวะผู้นำ มีอิทธิพลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีอิทธิพลเปลี่ยนแปลงได้ร้อยละ 93.0 ($R^2 = 93.00$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล; การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล; ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

This research is a quantitative research with the objective to study 1) Opinions on administration according to the principles of good governance 2) Opinions on factors that forward administration according to the principles of good governance 3) Develop a causal relationship model 4) Examine the causal relationship model with empirical data and 5) the size of influence of factors affecting management according to the principles of good governance. The sample group was the school director. Deputy Director of School Heads of learning subjects and teachers under the Office of the Basic Education Commission in the academic year 2023, a total of 432 schools, obtained from stratified random sampling. The research instrument was a 3-part questionnaire. Data was analyzed using a social science computer program. Statistics used in data analysis include descriptive statistics such as frequency, percentage, standard deviation. and reference statistics include factor analysis and path analysis.

The research revealed that

- 1) Opinions on administration according to the principles of good governance by secondary school administrators. Under the Office of the Basic Education Commission, overall the average level was at a high level in all aspects.
- 2) Opinions on the factors that forward the administration according to the principles of good governance in general were found to be The average operating level of the factors that forward administration according to the principles of good governance overall is at a high level in all aspects.

3) The causal relationship model is in good agreement with the empirical data, with Chi – Square value = 343.204, df value = 329.0, Sig. value = 0.329, CMIN/df. value = 1.043, GFI value = 0.978, AGFI value = 0.956. NFI value = 0.994, IFI value = 1.000, CFI value = 1.000, RMR value = 0.004 and RMSEA value = 0.007.

4) Management system factors Personnel factors and leadership factors Influences management according to principles Good governance of secondary school administrators Under the Office of the Basic Education Commission with a changeable influence of 93.0 percent ($R^2 = 93.00$) with statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: Factors affecting management according to the principles of good governance; Good governance management ; Secondary school administrators

บทนำ

จากสภาพที่ผ่านมาสังคมไทยต้องเผชิญกับแรงกดดันท้าทายทั้งจากภายในและ ภายนอกที่สั่งสมจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลและก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ การทุจริตคอร์รัปชัน กระแสการขับเคลื่อนประเทศเข้าสู่ Thailand4.0 ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันของเทคโนโลยีดิจิทัล (Disruptive Technology) ทำให้เกิดปัญหาต่อการพัฒนาขีดความสามารถ ในการแข่งขัน ความล่าช้าในการปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง ต่าง ๆ ที่กำลังเคลื่อนเข้ามา อย่างรวดเร็ว (สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร, 2564 : ออนไลน์)

รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 76 ระบุว่า “รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีรวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็น ผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติและปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561 - 2580) ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยให้ภาครัฐยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก อยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม จึงจำเป็นต้องบริหารจัดการโดยเน้น หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen Centric) มีการทำงาน ที่เปิดกว้างและเชื่อมโยงติดกัน ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน (Open and Connected Government) มีขีดสมรรถนะสูง และทันสมัย (Smart & High Performance Government) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2565 : ออนไลน์)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 ได้กล่าวว่าสถานการณ์ที่ผ่านมาพบว่า ดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลโลก ในปี 2562 ค่าดัชนีของไทยมีค่าที่ 65.87 คะแนน ลดลงจาก 66.83 คะแนน ในปี 2561 และน้อยกว่าประเทศสิงคโปร์ บรูไน และมาเลเซีย รวมถึงการที่ภาครัฐยังขาดการมุ่งเน้น ให้มีการประสานการดำเนินงานกับทุกภาคส่วนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน สะท้อนจากสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่ยังมีสัดส่วนของเป้าหมายแผนแม่บทย่อยภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ยังอยู่ในสถานการณ์บรรลุเป้าหมายต่ำกว่าค่าเป้าหมาย ณ ปี 2563 เป็นสัดส่วนมากถึงร้อยละ 80.71 รวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานภาครัฐอาจยังมีข้อจำกัด และไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ยังได้กล่าวว่า กลยุทธ์การพัฒนาที่สะท้อนถึงความพยายามในการให้มีธรรมาภิบาลในการบริหารงานของหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ กลยุทธ์ที่ 2 การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการและโครงสร้างของภาครัฐให้ยืดหยุ่น เชื่อมโยง เปิดกว้าง และมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 สร้างความโปร่งใสและธรรมาภิบาลภาครัฐ โดยเปิดเผยข้อมูลผ่านเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้ประชาชน องค์กร เครือข่าย และภาคีการพัฒนาต่าง ๆ สามารถเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น และตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐผ่านช่องทางการติดต่อสื่อสาร ระหว่างกันที่หลากหลาย มีการบูรณาการการบริหารจัดการและนำไปประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานของรัฐในการแก้ปัญหาและการพัฒนาร่วมกัน เพื่อลดการทุจริตคอร์รัปชัน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2565 : ออนไลน์)

ขณะที่นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้กล่าวว่าการดำเนินการภารกิจหลักตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2580) ฉบับปรับปรุง ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อน ประเด็น 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ในแผนย่อยที่ 3.3 การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ประเด็น 12 การพัฒนาการเรียนรู้ และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) โดยเฉพาะหมวดหมู่ที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) รวมทั้งนโยบายและแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ จึงได้กำหนดหลักการสำคัญไว้หลายประการ โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการและการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล ให้มีการเสริมสร้างคุณธรรม มาตรฐานทางจริยธรรมและปลูกจิตสำนึกต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566 : ออนไลน์)

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2566) ได้ดำเนินการส่งเสริมธรรมาภิบาลอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นการพัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลฯ ตามข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ประกอบด้วย 1) ทบทวนระบบบริหารโดยองค์คณะบุคคลในทุกระดับ / ประเมินการศึกษาทั้งวิธีการได้มาของผู้บริหาร และคณะกรรมการต่าง ๆ องค์ประกอบอำนาจหน้าที่ให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และมีแนวทางการดำเนินงาน คือต้องศึกษา วิเคราะห์ และทบทวนองค์ประกอบ วิธีการได้มาอำนาจหน้าที่ขององค์คณะบุคคลตามกฎหมาย 3 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารกระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา และพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบ 2) ปรับระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู ให้สามารถบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และสามารถส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครู และวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงที่มีคุณค่า เป็นที่ยอมรับนับถือในสังคม สร้างกลไกการเข้าสู่ตำแหน่งโดยยึดหลักธรรมาภิบาล โดยมีแนวทางการดำเนินงาน คือ จัดประเมินประสิทธิภาพของการบริหารงานบุคคล หรือติดตามการดำเนินงานระบบบริหารงานบุคคลขององค์คณะบุคคล เพื่อนำไปสู่การทบทวนหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่ง ก.ค.ศ.เป็นผู้รับผิดชอบ และ 3) มาตรการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งในการบริหารจัดการโดยองค์คณะบุคคล ในระดับ/ประเภทต่าง ๆ ทั้งกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา และอื่น ๆ ให้มีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษามากขึ้น ตามหลักธรรมาภิบาล มีความรับผิดชอบ โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษา รวมทั้งกระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงศึกษาธิการ โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม จรรยาข้าราชการ การเสริมสร้างวินัย และการดำเนินการตามประมวลจริยธรรมข้าราชการของส่วนราชการ เสนอหัวหน้าส่วนราชการ และส่งผลการดำเนินการให้กลุ่มงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ จัดทำรายงานผลการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาพรวมของส่วนราชการเป็นประจำทุกปีงบประมาณ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566 : ออนไลน์)

จากการศึกษางานวิจัยของ ปรีชา อุตระกุล (2563 : ออนไลน์) สรุปได้ว่าปัจจุบันยังพบปัญหาการขาดธรรมาภิบาลในองค์กรภาครัฐ ขาดการเสริมสร้างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอย่างจริงจังต่อเนื่อง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งไม่อาจแก้ปัญหาได้ด้วยการออกกฎหมายเพิ่มโทษผู้กระทำผิดเพียงอย่างเดียว เพราะเป็นปัญหาเชิงสังคมและวัฒนธรรม ต้องใช้หลากหลายวิธีการผสมผสานกัน หนึ่งในนั้นคือการเสริมสร้างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลงาน อย่างเป็นรูปธรรม หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) จึงเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤติด้านการทุจริตที่จะมีมาในอนาคต เพราะในสังคมจำเป็นจะต้องมีความยุติธรรม ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม อีกทั้งหลัก ธรรมาภิบาลยังสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานได้ และเป็น

กลไกในการควบคุมติดตาม ตรวจสอบ โดยมีประชาชนหรือองค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่การบริหารหน่วยงานสร้างสำนึกที่ดีในการบริหารงาน ไม่สิ้นเปลือง มีการติดตามการทุจริต ความโปร่งใส

การที่ผู้บริหารจะขับเคลื่อนธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้มากน้อยเพียงใด ย่อมเกิดจากปัจจัยต่างๆ ซึ่งจากการศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนักวิชาการ Sukdeo , Lynch, Zulu and Govender (2017 : 196-204) รุ่งนภา ตาอินทร์ (2551 : 154-182) ปัญญา วรณบุตร (2553 : 32-43) มะยूरী สุดตา (2553 : 82-88) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555 : ออนไลน์) ศรีวิไล ศรีเฉลิม (2556 : 58-61) วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ (2557 : 321-349) วรชัย สิงห์ฤกษ์ และ ประสพชัย พสุนนท์ (2559 : 67-75) มาลีณ เรืองเดช (2559 : 59-73) ชยุต มรยาพัตร์ (2560 : 445-468) พบปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 7 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยระบบการบริหาร ปัจจัยบุคลากร ปัจจัยภาวะผู้นำ ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยโครงสร้างองค์กร ปัจจัยทักษะการบริหาร และ ปัจจัยกลยุทธ์

จากการศึกษา สถานการณ์ปัจจุบัน ความหมาย ความสำคัญของธรรมาภิบาล ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจทำการศึกษาวิจัยในเรื่อง รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากงานวิจัยที่ผ่านมา ยังไม่มีลักษณะของการศึกษาด้วยรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal relationship) กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาโดยมีความมุ่งหวังว่า ผลการศึกษาจะได้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา รวมทั้งได้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สามารถนำผลการศึกษาในปัจจัยต่างๆ ไปใช้ในการวางแผนการดำเนินการ กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา และ กำหนดแนวทางการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้กับสถานศึกษาในสังกัดทั่วประเทศเพื่อเสริมสร้างให้ผู้บริหารสถานศึกษามีธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อบัณฑิตที่ส่งต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4) เพื่อตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์
- 5) เพื่อศึกษาขนาดอิทธิพลของปัจจัยส่งต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัย รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,378 โรงเรียน

2) กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากแนวคิดการใช้สถิติวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) ที่ Schumacker & Lomax (1996) ได้เสนอให้ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมการโครงสร้าง จำนวน 10-20 เท่า ของจำนวนตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 36 ตัวแปรสังเกตได้ ผู้วิจัยใช้ตัวอย่างจำนวน 10 เท่า ต่อ 1 ตัวแปรสังเกตได้ ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างจึงมีจำนวน 360 โรงเรียน และผู้วิจัยได้มีการเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อป้องกันกรณีได้รับแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างไม่ครบถ้วน จึงได้เพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20 รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 432 โรงเรียน โดยกำหนดให้ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครู เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (rating

scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยมีระดับตั้งแต่ต่ำสุดถึงมากที่สุด

3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ดำเนินการวิเคราะห์สังเคราะห์ เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดการวิจัย

2. ผู้วิจัยพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยดำเนินการสร้างแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าความสอดคล้อง และความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามศัพท์เฉพาะ (index of item-objective congruence : IOC) และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 ตามลำดับ

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นดำเนินการหา ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากร ที่ไม่ถูกเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการของ ครอนบาค โดยแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.890 และตอนที่ 3 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.965 ซึ่งแบบสอบถามทั้ง 2 ตอน มีค่าความเชื่อมั่น มากกว่า 0.80 (ไพศาล วรคำ , 2559)

4. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ (Google form)

5. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสังคมศาสตร์

6. ผู้วิจัยดำเนินการสรุปและนำเสนอผลการวิจัยรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการจัดกระทำกับข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows และ AMOS โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอ้างอิง ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (factor confirm analysis) และ การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (path analysis) และมีเกณฑ์การแปลผลข้อมูลดังนี้

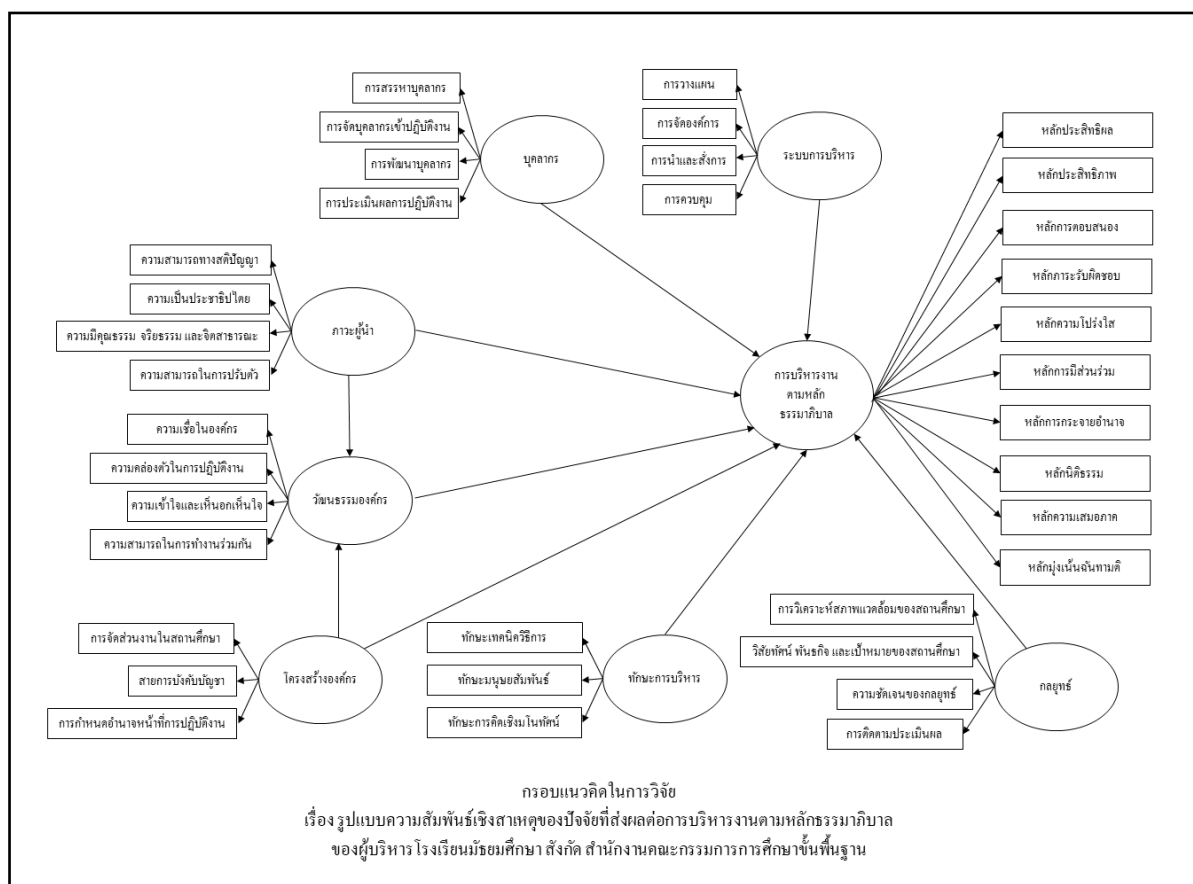
4.51 – 5.00 ระดับระดับมากที่สุด 3.51 – 4.50 ระดับมาก 2.51 – 3.50 ระดับปานกลาง 1.51 – 2.50
ระดับน้อย 1.00 – 1.50 ระดับน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัย จากการศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนักวิชาการ Sukdeo , Lynch, Zulu and Govender (2017 : 196-204) รุ่งนภา ตาอินทร์ (2551 : 154-182) ปัญญา วรรณบุตร (2553 : 32-43) มะยูรี สุตตา (2553 : 82-88) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555 : ออนไลน์) ศรีวิไล ศรีเฉลิม (2556 : 58-61) วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ (2557 : 321-349) วรชัย สิงห์ฤกษ์ และ ประสพชัย พสุนนท์ (2559 : 67-75) มาลีณ เรืองเดช (2559 : 59-73) ชยุต มารยาทตร์ (2560 : 445) พบว่า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ปัจจัยระบบการบริหาร ปัจจัยบุคลากร ปัจจัยภาวะผู้นำ ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยโครงสร้างองค์กร ปัจจัยทักษะการบริหาร และ ปัจจัยกลยุทธ์

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค นำมาสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพที่ 1



แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.35 อยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาลำดับสูงสุด คือ หลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ย 4.40 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ หลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.38 อยู่ในระดับมาก หลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 4.37 อยู่ในระดับมาก หลักการกระจายอำนาจ มีค่าเฉลี่ย 4.36 อยู่ในระดับมาก หลักประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.33 อยู่ในระดับมาก หลักการตอบสนอง มีค่าเฉลี่ย 4.32 อยู่ในระดับมาก หลักมุ่งเน้นฉันทามติ มีค่าเฉลี่ย 4.31 อยู่ในระดับมาก หลักความเสมอภาค มีค่าเฉลี่ย 4.30 อยู่ในระดับมากตามลำดับ ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล		ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	การแปลผล	อันดับ
1.	หลักประสิทธิผล	4.35	0.70	มาก	(5)
2.	หลักประสิทธิภาพ	4.33	0.73	มาก	(7)
3.	หลักการตอบสนอง	4.32	0.77	มาก	(8)
4.	หลักการรับผิดชอบต่อ	4.34	0.78	มาก	(6)
5.	หลักความโปร่งใส	4.40	0.75	มาก	(1)
6.	หลักการมีส่วนร่วม	4.37	0.75	มาก	(3)
7.	หลักการกระจายอำนาจ	4.36	0.75	มาก	(4)
8.	หลักนิติธรรม	4.38	0.71	มาก	(2)
9.	หลักความเสมอภาค	4.30	0.83	มาก	(10)
10.	หลักมุ่งเน้นฉันทามติ	4.31	0.81	มาก	(9)
ค่าเฉลี่ยรวม		4.35	0.69	มาก	

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีค่าเฉลี่ย 4.34 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า ปัจจัยระบบการบริหาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.37 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กร และปัจจัยบุคลากร มีค่าเฉลี่ย 4.36 อยู่ในระดับมาก ปัจจัยทักษะการบริหาร มีค่าเฉลี่ย 4.35 อยู่ในระดับมาก ปัจจัยกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ย 4.34 อยู่ในระดับมาก ปัจจัยภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ย 4.33 อยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยโครงสร้างองค์กรมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 4.27 อยู่ในระดับมาก ปรากฏผลดังตารางที่ 2

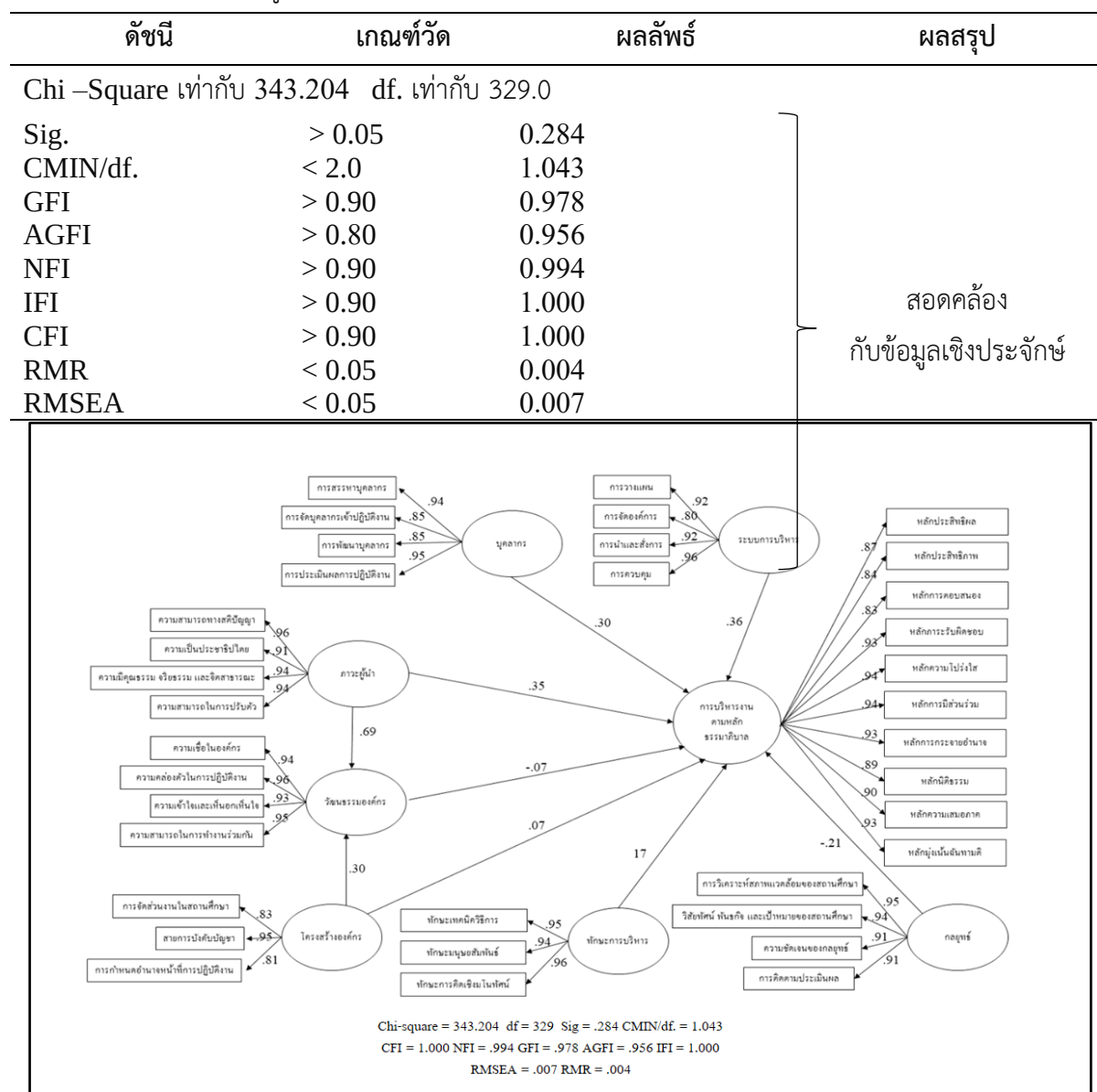
ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	การแปลผล	อันดับ
1. ปัจจัยระบบการบริหาร	4.37	0.74	มาก	(1)
2. ปัจจัยบุคลากร	4.36	0.65	มาก	(2)
3. ปัจจัยภาวะผู้นำ	4.33	0.76	มาก	(5)
4. ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กร	4.36	0.76	มาก	(2)
5. ปัจจัยโครงสร้างองค์กร	4.27	0.68	มาก	(6)
6. ปัจจัยทักษะการบริหาร	4.35	0.74	มาก	(3)
7. ปัจจัยกลยุทธ์	4.34	0.72	มาก	(4)
ภาพรวม	4.34	0.71	มาก	

3. ผลการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผู้วิจัยได้มีการพัฒนารูปแบบ และได้ดำเนินการปรับค่าความคลาดเคลื่อนระหว่างสองตัวแปรโดยใช้ค่าสถิติดัชนีการปรับโมเดล (Modification Index) ผลการวิเคราะห์แบบจำลองรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี มีค่า Chi – Square = 343.204 ค่า df = 329.0 ค่า Sig. = 0.329 ค่า CMIN/df. = 1.043 ค่า GFI = 0.978 ค่า AGFI = 0.956 ค่า NFI = 0.994 ค่า IFI = 1.000 ค่า CFI = 1.000 ค่า RMR = 0.004 และค่า RMSEA = 0.007 เป็นไปตามเกณฑ์ของ Hair et al. (2006) ปรากฏผลดังตารางที่ 3 ภาพที่ 2

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา



ภาพที่ 2 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายหลังการปรับโมเดล

4. ผลการศึกษาขนาดอิทธิพลของปัจจัยส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการศึกษาขนาดอิทธิพลพบว่า ปัจจัยระบบการบริหารมีอิทธิพลสูงสุดมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเท่ากับ 0.36 รองลงมา คือ ปัจจัยภาวะผู้นำมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม เท่ากับ 0.35 และปัจจัยบุคลากรมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม 0.30 โดยมีอิทธิพลทางตรงเปลี่ยนแปลงได้ร้อยละ 93.0 ขณะที่ ปัจจัยภาวะผู้นำมีอิทธิพลต่อปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรโดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม 0.69 และปัจจัยภาวะผู้นำมีอิทธิพลต่อปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรโดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม 0.30 โดยมีอิทธิพลทางตรงเปลี่ยนแปลงได้ร้อยละ 95.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยรวมมีค่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาได้เกิดความตระหนัก มีการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นถึงความสำคัญของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่เสริมสร้างความเชื่อมั่น สร้างประโยชน์ ลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน สร้างความเป็นธรรมต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้งครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ วิธาวีร์ ประทุมสวัสดิ์ (2566 : ออนไลน์) ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารในปัจจุบันย่อมต้องมีธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่มีความสำคัญสูงในการบริหารองค์กรในยุคใหม่ เนื่องจากส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นและความเชื่อถือ สร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ ลดความเสี่ยงและปัญหาทางกฎหมาย และสร้างความเป็นผู้นำที่ดีในองค์กร สามารถยกระดับมาตรฐานการดำเนินการให้เป็นประโยชน์ต่อระบบการศึกษาไทยที่ทั่วถึงได้ในอนาคต

2. ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีความตระหนัก เห็นความสำคัญ มีการดำเนินงานทุกปัจจัย ทั้งด้าน ปัจจัยระบบการบริหาร ปัจจัยภาวะผู้นำ ปัจจัยบุคลากร ปัจจัยโครงสร้างองค์กร ปัจจัยทักษะการบริหาร และปัจจัยกลยุทธ์ได้เป็นอย่างดี มีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของ รุ่งนภา ตาอินทร์ (2551 : 154-182) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลบริหารจัดการที่ดี : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มาลีณ เรืองเดช (2559 : 59-73) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน

ตำบลคลองกิว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่อยู่ในระดับมากเป็น เพราะผู้บริหารองค์กรให้ความสำคัญในการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล มีความสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง

3. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องคล้อยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปัจจัยระบบการบริหาร ปัจจัยบุคลากร และปัจจัยภาวะผู้นำ มีอิทธิพลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยปัจจัยระบบการบริหารมีอิทธิพลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการทดสอบพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง 0.36 มีอิทธิพลเปลี่ยนแปลงได้ร้อยละ 93.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีความสอดคล้องการศึกษาของ วีระยุทธ พรพจน์ธนาต (2557 : 321-349) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ธรรมาภิบาลในองค์การภาครัฐ: ศึกษากรณีโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพบว่า ปัจจัยระบบการบริหารส่งผลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องการศึกษาของ แก้วกาญจน์ ภิรมานวัฒน์ (2564 : 175-201) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ และพบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ สามารถพยากรณ์ความสำเร็จใน การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอำนาจเจริญ ด้านหลักความเสมอภาค ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ขณะที่ปัจจัยบุคลากรมีอิทธิพลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง 0.30 มีอิทธิพลเปลี่ยนแปลงได้ร้อยละ 93.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีความสอดคล้องการศึกษาของ วีระยุทธ พรพจน์ธนาต (2557 : 321-349) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ธรรมาภิบาลในองค์การภาครัฐ: ศึกษากรณีโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพบว่า ปัจจัยบุคลากร ส่งผลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับแนวคิดของ แก้วกาญจน์ ภิรมานวัฒน์ (2564 : 175-201) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอำนาจเจริญ และพบว่าปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร สามารถพยากรณ์ความสำเร็จใน การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอำนาจเจริญ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ ปัจจัยภาวะผู้นำมีอิทธิพลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง 0.35 มีอิทธิพลเปลี่ยนแปลงได้ร้อยละ 93.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการการศึกษาของมาลีณ เรืองเดช (2559 : 59-73) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่

มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองกิ่ว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูงและมีทิศทางบวก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.78 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับการศึกษาของ แก้วกาญจน์ กิमानุวัฒน์ (2564:175-201) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ และพบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำ สามารถพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอำนาจเจริญ ด้านหลักความเสมอภาค ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยระบบการบริหาร ปัจจัยบุคลากร และปัจจัยภาวะผู้นำ มีอิทธิพลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ควรกำหนดนโยบาย มาตรฐาน และแนวทางการปฏิบัติงาน ของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา มุ่งให้เกิดธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ซึ่งมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ ด้านระบบการบริหาร สถานศึกษาจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน มีการควบคุม กลไกการทำงานให้โปร่งใสตรวจสอบได้ มีระเบียบวิธีปฏิบัติในการทำงาน สะท้อนและค้นหาจุดเด่นและจุดด้อยเพื่อการพัฒนา ด้านบุคลากรควรคัดเลือก และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ด้านภาวะผู้นำ ควรมีกระบวนการคัดเลือกและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความสามารถทางสติปัญญา ความเฉลียวฉลาด ความรอบรู้ และยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีจิตใจที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ อันเป็นปัจจัยสำคัญในการนำไปสู่การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสำคัญ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นต้นแบบในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้กับบุคลากรภายในสถานศึกษาในการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ แบบแผนของทางราชการ ตลอดจน บังคับใช้กฎระเบียบในการปฏิบัติงานกับบุคลากรอย่างเคร่งครัด มีกระบวนการบริหารอย่างตรงไปตรงมา เปิดเผย เปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษา ไม่ให้อภิสิทธิ์ กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะ ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการทำวิจัยการพัฒนากลยุทธ์ หรือแนวทางในการส่งเสริมการดำเนินการของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม อันจะส่งผลดีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาต่อไปในอนาคต

2) ควรมีการทำวิธีวิจัยเชิงกรณีศึกษากับสถานศึกษาที่มีผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่เป็นเลิศ เพื่อศึกษา วิเคราะห์และเสนอผลการวิจัย เพื่อให้เป็นแบบอย่างและแนวทางกับการบริหารสถานศึกษาอื่น ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566).ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2566. แหล่งที่มา: <https://www.moe.go.th/360policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024/>
- แก้วกาญจน์ กิมาณัฐณ์. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชยุต มารยาทตร์. (2560). การบริหารจัดการสถานี่ตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของหัวหน้าสถานีตำรวจนครบาล. วารสารการบริหารการปกครอง. 6 (1), 445-468
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น
- ปัญญา วรณบุตร. (2553). ปัจจัยของความสำเร็จในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหาดทอง อำเภอมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรีชา อุตระกุล. (2563). ทางออกของไทยในการแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2566. แหล่งที่มา: <https://researchcafe.tsri.or.th/civil-society-and-implementation-of-governance/>
- ไพศาล วรคำ. (2559). การวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- มะยูรี สุดตา. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลปามะคาบ อำเภอมือง จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- มาลีณ เรืองเดช. (2559). ปัจจัยการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองกู่ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่งนภา ตาอินทร์. (2551). ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลบริหารจัดการที่ดี : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วรชัย สิงห์ฤกษ์ และ ประสพชัย พสุนนท์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด. วารสารจัดการสมัยใหม่. 14 (1), 67-75.
- วิธาวีร์ ประทุมสวัสดิ์. (2556). ธรรมาภิบาลการบริหารองค์กรยุคใหม่กับการปฏิรูปการศึกษาไทย. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2566. แหล่งที่มา: <http://www.bangkokideaeasy.com/informations/16charoensin/files/dynamiccontent/file-207606-16152606821395770519.pdf>.
- วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ. (2557). ธรรมาภิบาลในองค์การภาครัฐ: ศึกษากรณีโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีวิไล ศรีเฉลิม. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร. (2564). หลักสูตรการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 8. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2566. แหล่งที่มา : <https://circular.bangkok.go.th/doc/20210216/911.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2555). หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2566. แหล่งที่มา: <http://www.bangkokideaeasy.com/informations/16charoensin/files/dynamiccontent/file-20760616152606821395770519.pdf>.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี. (2565). ธรรมาภิบาลการบริหารองค์กรยุคใหม่กับการปฏิรูปการศึกษาไทย. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2566. แหล่งที่มา http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/258/T_0001.PDF
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2006). *Multivariate data analysis*. Pearson Education.
- Schumacker, E. R., & Lomax, G. R. (1996). *A beginner's guide to structural equation modeling*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Sukdeo, S., Lynch, J., Zulu, T., & Govender, P. (2017). The influence of corporate governance on employee welfare. *Corporate Ownership and Control*. 14 (4) , 196-204.